

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Anna Gut-Czerwonka

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

- **2022-2023** – studia podyplomowe *Ochrona dziedzictwa kulturowego: muzea, turystyka, edukacja* na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Gdańskiego.
- **2010-2014** – **uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, w dyscyplinie historia sztuki** (studia doktoranckie w trybie dziennym). Dyscyplina historia sztuki została w 2018 r. włączona do dyscypliny nauki o sztuce, w której obecnie toczy się postępowanie habilitacyjne.
Stopień nadany Uchwałą Rady Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 14 października 2014 roku, na podstawie rozprawy pt. *„Et in funere perennitas”. Nowożytnie epitafia drewniane na Pomorzu Środkowym*.
Promotor: dr hab. Ryszard Mączyński, prof. UMK
Recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Hauziński, dr hab. Józef Poklewski, prof. UMK
Dysertacja została opublikowana jako: *„Et in funere perennitas”. Nowożytnie epitafia drewniane na Pomorzu Środkowym*, Muzeum w Koszalinie, Koszalin 2015.
Monografia została wyróżniona w Konkursie Zachodniopomorskie Wydarzenie Muzealne Roku 2015, organizowanym przez Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Oddział Zachodniopomorski w Szczecinie.
- **2006-2011** – **tytuł magistra sztuki**, specjalność: rzeźba (jednolite pięcioletnie studia magisterskie), uzyskany na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w Zakładzie Rzeźby Wydziału Sztuk Pięknych. Temat pracy magisterskiej teoretycznej: *Pomniki pamięci. Megalithy w twórczości Zygmunta Wujka*
Promotor: dr Małgorzata Jankowska (Zakład Historii Sztuki Nowoczesnej, Wydział Sztuk Pięknych UMK).
Temat pracy artystycznej: *Portret gliny*
Promotor: prof. art. rzeźb. Iwona Langowska (Zakład Rzeźby, Wydział Sztuk Pięknych UMK).
Dysertacja została opublikowana jako: *Megalithy Zygmunta Wujka*, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela, Koszalin 2013.
- **2004-2009** – **tytuł magistra historii sztuki** (niestacjonarne jednolite pięcioletnie studia magisterskie), uzyskany na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Temat pracy magisterskiej: *Epitafium rodziny Neisserów w kościele Najświętszej Marii Panny w Toruniu – jako przykład manieryzmu*.

Praca napisana w ramach seminarium prof. dr hab. Zbigniewa Bani, pod kierunkiem dr Artura Badacha.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 marca 2017 roku do chwili obecnej pracuję jako adiunkt w Katedrze Sztuk Plastycznych na Wydziale Architektury i Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej (dawniej Instytut Wzornictwa PK).

Wcześniej, od 1 stycznia 2015 roku do 30 września 2016 roku, byłam Głównym Inwentaryzatorem Zbiorów Muzeum w Koszalinie, a następnie asystentem w Dziale Sztuki Dawnej.

W latach 2010-2014, w ramach dziennych studiów doktoranckich na Wydziale Nauk Historycznych UMK w Toruniu, przy dawnej Katedrze Historii Sztuki, prowadziłam zajęcia dydaktyczne. Współprowadziłam seminarium licencjackie oraz ćwiczenia inwentaryzacyjne we Wrocławiu, na Warmii i Mazurach.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

a) Podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest: monografia, monografie poprzedzające oraz zwarty cykl publikacji naukowych poświęconych twórczości rzeźbiarza Pomorza Środkowego.

- 1)** Anna Gut-Czerwonka, *Romuald Wiśniewski. Rzeźbiarz z Pomorza Środkowego*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2026.

Recenzenci wydawniczy: dr hab. Ryszard Mączyński, prof. UMK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; prof. dr hab. Jarosław Perszko, Politechnika Białostocka (Publikacja powstała przy dofinansowaniu Urzędu Miasta Kołobrzeg).

- 2)** Anna Gut-Czerwonka, *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy*, Archiwum Państwowe w Koszalinie, Koszalin 2019.

Recenzenci wydawniczy: dr hab. Ryszard Mączyński, prof. UMK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; dr Paweł Migdański, Uniwersytet Szczeciński (Publikacja powstała przy dofinansowaniu Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych).

- 3)** Anna Gut, *Megalithy Zygmunta Wujka*, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela, Koszalin 2013.

Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Jerzy Hauziński, Akademia Pomorska w Słupsku; dr Artur Badach, Uniwersytet Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Publikacja powstała przy dofinansowaniu m. in. Politechniki Koszalińskiej).

Prace ujęte w wykazie MNiSW i MEiN:

1. Anna Gut-Czerwonka, *Współczesna rzeźba pomnikowa – prace artystów z regionu Pomorza Środkowego: Wiesław Adamski, Zygmunt Wujek, Romuald Wiśniewski*, [w:] *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*, Politechnika Koszalińska, red. A. Gut-Czerwonka, K. Wasilewski, Koszalin 2024, s. 39-56. (Open Access)
2. Anna Gut-Czerwonka, *Kobieta w twórczości Romualda Wiśniewskiego*, [w:] *Kobieta i wędrówka jako wątki literackie, kulturowe i artystyczne – studium interdyscyplinarne*, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin 2024, s. 117-130. (Open Access)
3. Anna Gut-Czerwonka, *Topos śmierci w pomnikach jeńców autorstwa Zygmunta Wujka (1938-2018)*, [w:] *Motywy śmierci w dziełach kultury – ujęcie literaturoznawcze i kulturoznawcze*, tom 1, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin 2021, s. 87-106. (Open Access)
4. Anna Gut-Czerwonka, *Megalityczna twórczość Zygmunta Wujka (1938-2018)*, [w:] *Wokół zagadnień warsztatu artysty: malarza, rzeźbiarza, architekta... II*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021, s. 323-339.
5. Anna Gut-Czerwonka, *Pomniki obozu Stalag Luft IV Gross Tychow w twórczości Zygmunta Wujka*, [w:] *Obóz dla jeńców alianckich stalag Luft IV w Tychowie (1944-1945)*, red. P. Michalak, M. Polak, wyd. Politechnika Koszalińska, Koszalin 2018, s. 81-100.

Recenzowane artykuły opublikowane, poświęcone twórczości artystów z Pomorza Środkowego, istotne ze względu na tematykę badań oraz ich oddziaływanie w regionie – spoza wykazu MNiSW i MEiN:

1. Anna Gut-Czerwonka, *Kołobrzeska twórczość Romualda Wiśniewskiego*, „Rocznik Kołobrzeski”, T. II, 2024, s. 145-164.
(Regionalne czasopismo naukowo-publicystyczne wydawane przez Fundację Historia Kołobrzegu).
2. Anna Gut-Czerwonka, *Twórcy koszalińskich pomników: Zygmunt Wujek, Wiesław Adamski, Romuald Wiśniewski*, „Rocznik Koszaliński”, nr 51, 2023, s. 23-36.
(Regionalne czasopismo naukowo-publicystyczne wydawane przez Koszalińską Bibliotekę Publiczną).
3. Anna Gut-Czerwonka, *Historia pomnika Ku czci poległych żołnierzy niemieckich – ofiar I wojny światowej w Białogardzie*, „Nasze Pomorze”, nr 24, Bytów 2023, s. 11-24.

(Regionalne czasopismo naukowo-publicystyczne wydawane przez Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie).

4. Anna Gut-Czerwonka, *Artysta rzeźbiarz Romuald Wiśniewski. Zarys problematyki*, „Nasze Pomorze”, nr 24, Bytów 2023, s. 25-40.
5. Anna Gut-Czerwonka, *Ludzie i wydarzenia okresu walk o niepodległość Polski w twórczości Zygmunta Wujka*, „Rocznik Koszaliński”, nr 46, 2019, s. 73-87.
6. Anna Gut-Czerwonka, *Pomniki i miejsca pamięci w twórczości Zygmunta Wujka – wybrane realizacje*, „Rocznik Koszaliński”, nr 43, 2016, s. 41-50.

a) omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Cel osiągnięcia naukowego

Celem osiągnięcia wskazanego w postępowaniu habilitacyjnym jest naukowe opracowanie, interpretacja i określenie znaczenia twórczości rzeźbiarzy związanych z obszarem Pomorza Środkowego, zarówno dla dziedzictwa kulturowego regionu, jak i polskiej historii sztuki.

Pomorze Środkowe nie należy do obszarów licznie reprezentowanych przez środowisko rzeźbiarskie. Zarówno w przeszłości, jak i współcześnie liczba twórców związanych z tą dziedziną pozostawała niewielka, a ich dorobek nie stanowił dotąd odrębnego przedmiotu badań naukowych. Paradoksalnie, mimo obecności ich prac w przestrzeni publicznej miast regionu – w postaci pomników, tablic pamiątkowych i rzeźb plenerowych – autorzy pozostawali szerzej nieznani. Dzieła funkcjonowały w przestrzeni miejskiej niejako bez autora: informacje o artystach pojawiały się głównie w lokalnej prasie, najczęściej w formie krótkich wzmianek dotyczących odsłonięcia pomnika lub organizacji wystawy, bez pogłębionej analizy ich działalności, a nazwiska twórców bywały pomijane. Tymczasem upływ czasu powoduje, że odchodzą nie tylko sami artyści, lecz także świadkowie ich działalności, a część realizacji ulega zniszczeniu lub stopniowemu zanikowi w przestrzeni publicznej.

Impulsem do rozpoczęcia wieloletnich badań nad rzeźbą tego obszaru była pierwsza monografia – *Megality Zygmunta Wujka* (Koszalin 2013) – opisująca cykl prac stanowiących autorską interpretację idei megalitów we współczesnej rzeźbie. Wujek, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu, ukształtowany przez nurt klasycyzujący w pracowni prof. Bazylego Wojtowicza, przez ponad pięćdziesiąt lat tworzył w Koszalinie, pozostawiając po sobie ponad dwieście pomników, płaskorzeźb upamiętniających najważniejsze postaci i wydarzenia z historii Polski. Kamień – traktowany przez artystę jako nośnik pamięci i symbol trwania – stał się fundamentem jego twórczości, w której dawne struktury megalityczne funkcjonują nie jako kopie, lecz jako reminiscencje przeszłości i wyraz głębokiej potrzeby zachowania pamięci zbiorowej. Publikacja, wyrosła z pracy dyplomowej obronionej na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, była pierwszą próbą naukowego opisanie i skatalogowania tej części dorobku artysty. Ujawniła

zarazem dotkliwy brak całościowych opracowań jego twórczości, co stało się bezpośrednią przyczyną powstania drugiej monografii – *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy* (Koszalin 2019) – prezentującej pełne spektrum jego działalności artystycznej wraz z obszerną dokumentacją fotograficzną. Poprzez systematyczną analizę biografii, warsztatu oraz poszczególnych realizacji: od rzeźby monumentalnej, przez cmentarną i plenerową, po medale, medaliony i plakiety – publikacja nadała twórczości Wujka pełny kontekst naukowy i umożliwiła jej całościowe rozpoznanie. Niezamierzenie stała się również pierwszym pośmiertnym albumem prac artysty, który odszedł w grudniu 2018 roku.

Naturalną kontynuacją badań stało się opracowanie twórczości Romualda Wiśniewskiego – rzeźbiarza młodszego pokolenia, który z Pomorzem Środkowym związał swoje życie prywatne i zawodowe. Monografia *Romuald Wiśniewski. Rzeźbiarz z Pomorza Środkowego* (Koszalin 2026) jest pierwszym całościowym opracowaniem jego dorobku: od twórczości monumentalnej i realizacji w przestrzeni publicznej, przez rzeźbę plenerową i kameralną, aż po szczegółowe omówienie procesu odlewania w brązie, stanowiącego nieodłączny element warsztatu artysty. W twórczości Wiśniewskiego zauważalne jest odmienne niż u jego poprzednika podejście do funkcji rzeźby: obok upamiętniania wydarzeń i postaci historycznych pojawiają się realizacje o lżejszym charakterze, zachęcające do interakcji, a nawet zabawy. W odróżnieniu od większości twórców w regionie, chętniej sięgających po kamień, Wiśniewski wprowadził na Pomorze Środkowe brąz jako dominujący materiał rzeźbiarski – jednocześnie uchylił rąbka tajemnicy własnego warsztatu i procesu odlewania metodą wosku traconego.

Towarzyszący monografiom cykl artykułów naukowych i popularno-naukowych ukazuje dorobek Wujka i Wiśniewskiego w szerszym kontekście – lokalnym, historycznym i artystycznym oraz sytuuje ich na tle przemian zachodzących w sztuce polskiej drugiej połowy XX i początku XXI wieku. Osiągnięcie wpisuje się w nurt badań regionalistycznych i ma na celu nie tylko zmianę dotychczasowego sposobu recepcji obu artystów, lecz przede wszystkim stworzenie naukowych podstaw dla dalszych studiów nad rzeźbą Pomorza Środkowego jako odrębnym obszarem badawczym w historii sztuki. Monografie tworzą podstawę do syntetycznego ujęcia środowiska rzeźbiarskiego Pomorza Środkowego i jego roli w kształtowaniu powojennej sztuki i tożsamości kulturowej regionu.

Przeprowadzone badania stanowią wyraźny wkład w rozwój nauk o sztuce w kilku wymiarach. Po pierwsze, wypełniają lukę w wiedzy o rzeźbie polskiej drugiej połowy XX i początku XXI wieku, wprowadzając do obiegu naukowego dwóch dotąd nieopracowanych twórców. Po drugie, wykazują, że sztuka Pomorza Środkowego wykształciła własne, rozpoznawalne środowisko rzeźbiarskie, zasługujące na odrębne miejsce w historii sztuki polskiej. Po trzecie, zastosowana metodologia – łącząca analizę historyczno-artystyczną z bezpośrednim kontaktem z artystą, dokumentacją terenową dzieł – stanowi model możliwy do zastosowania w badaniach nad twórczością innych artystów z regionu. Podjęte badania dowodzą wreszcie, że monografia naukowa poświęcona twórcy regionalnemu nie musi ograniczać się do lokalnego kontekstu – może i powinna być punktem wyjścia do szerszych analiz dotyczących

przemian sztuki polskiej, tożsamości kulturowej, a także relacji między centrum a peryferiami w historii sztuki.

Omówienie i ewentualne wykorzystanie wyników badań

Monografie są konsekwencją i kontynuacją badań nad rzeźbą Pomorza Środkowego, zapoczątkowanych w 2010 roku wraz z podjęciem prac nad opracowaniem dorobku Zygmunta Wujka (1938–2018), artysty związanego z tym obszarem przez ponad pięćdziesiąt lat. Już na tym etapie wyłonił się interesujący obraz środowiska rzeźbiarzy działających na Pomorzu po 1945 roku. Choć twórców łączyła profesja, ich postawy artystyczne, źródła inspiracji i sposób rozumienia rzeźby pozostawały wyraźnie odmienne, a przebieg ich działalności twórczej odzwierciedlał wpływ uwarunkowań historycznych i lokalnego środowiska.

Badania nad dorobkiem Zygmunta Wujka – obejmujące analizę jego realizacji megalitycznych, kolejne artykuły naukowe oraz monografię dokumentującą całość działalności artystycznej – ujawniły szereg zagadnień otwierających dalsze studia nad rzeźbą Pomorza Środkowego. Należą do nich między innymi: powojenna sztuka tego regionu, proces kształtowania lokalnej tożsamości kulturowej oraz tradycje poznańskiej szkoły rzeźbiarskiej. Z tradycją tą związany był również Wiesław Adamski (1947–2017), jeden z ważniejszych twórców środowiska, którego dorobek nadal oczekuje na kompleksowe opracowanie naukowe.

Z kolei w twórczości Romualda Wiśniewskiego dostrzegalne jest odmienne rozumienie funkcji rzeźby: obok realizacji upamiętniających wydarzenia i postaci historyczne pojawiają się formy o bardziej otwartym charakterze, słabiej reprezentowane w twórczości wcześniejszych artystów związanych z tym środowiskiem.

Dotychczasowe badania wskazują, że Zygmunt Wujek i Romuald Wiśniewski należą do grona najważniejszych rzeźbiarzy związanych z Pomorzem Środkowym, a ich działalność w istotny sposób wpłynęła na współczesny krajobraz kulturowy regionu.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury w szczególności zagranicznej.

Wybór drogi naukowej

Zamiłowanie do historii sztuki towarzyszy mi od wczesnych lat edukacji. Wybór Liceum Plastycznego im. Władysława Hasiora w Koszalinie był świadomym wyrazem tej pasji. Na tym etapie kształtowania się zainteresowań badawczych, zarówno zajęcia teoretyczne, jak i praktyczne w pełni zaspokajały moją ciekawość świata sztuki.

Od początku miałam świadomość, że dalszy rozwój naukowy i akademicki będzie wymagał kontynuacji edukacji poza rodzinnym miastem. Jednocześnie towarzyszyło mi przekonanie, że

zdobyte w przyszłości kompetencje chciałabym wykorzystać w pracy badawczej poświęconej dziedzictwu artystycznemu regionu, z którego pochodzę. Choć Koszalin nie jest małym ośrodkiem akademickim – działa tu Politechnika Koszalińska – to, zgodnie ze swoim profilem, uczelnia ta koncentruje się głównie na kierunkach technicznych i inżynierskich, nie oferując możliwości kształcenia w zakresie nauk o sztuce.

Naturalną konsekwencją ukończenia liceum plastycznego było podjęcie studiów wyższych z zakresu historii sztuki, które rozpoczęłam (i ukończyłam) na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (2004-2009). Z czasem zdecydowałam się także na drugi kierunek – rzeźbę – realizowany na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (2006-2011). Obie ścieżki kształcenia stanowiły istotne zaplecze intelektualne i warsztatowe, które w znacznym stopniu wpłynęło na ukształtowanie mojego podejścia badawczego. Wybór studiów artystycznych przyczynił się również do pogłębienia refleksji nad teorią rzeźby oraz zjawiskami z pogranicza praktyki twórczej i historii sztuki.

Temat mojej pierwszej pracy magisterskiej – *Epitafium rodziny Neisserów w kościele Najświętszej Marii Panny w Toruniu jako przykład manieryzmu* (UKSW) – był jedynym w mojej dotychczasowej karierze naukowej, który został mi zasugerowany. Mimo że wybrany spośród ograniczonej liczby dostępnych propozycji, okazał się niezwykle inspirujący i stał się impulsem do podjęcia dalszych badań nad nowożytną sztuką epitafijną. Z czasem zainteresowania te skoncentrowały się na analizie form i funkcji epitafiów w kontekście regionu, z którego pochodzę. W ten sposób ukształtował się temat nowożytnych epitafiów na terenie Pomorza Środkowego, który przedstawiłam podczas rozmowy kwalifikacyjnej na dzienne studia doktoranckie w Katedrze Historii Sztuki i Kultury na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Drugim istotnym impulsem do podjęcia badań nad sztuką regionu była działalność lokalnych badaczy i regionalistów, którzy od wielu lat popularyzują historię Pomorza Środkowego. Ich aktywność, prowadzona zarówno za pośrednictwem mediów społecznościowych, jak i w formie publikacji książkowych, często łączy narracje historyczne z opisami zachowanych – a niekiedy już nieistniejących – zabytków. Tego rodzaju oddolne inicjatywy, nacechowane pasją i zaangażowaniem, unaocznily mi nie tylko bogactwo dziedzictwa kulturowego tego obszaru, lecz również potrzebę jego naukowego opracowania i upowszechnienia w szerszym kontekście historyczno-artystycznym.

Badania nad snycerką oraz malarstwem nowożytnym i późnonowożytnym Pomorza Środkowego, prowadzone w ramach stacjonarnych studiów doktoranckich z zakresu nauk o sztuce w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, zwieńczone uzyskaniem stopnia doktora, a następnie publikacją monografii podoktorskiej.

Już na wstępnym etapie badań prowadzonych w ramach przygotowań do rozprawy doktorskiej zauważalne było, że informacje dotyczące analizowanych obiektów mają charakter

fragmentaryczny i dotychczas nie stały się przedmiotem pogłębionych opracowań. Taki stan rzeczy uzasadniał podjęcie czteroletniego cyklu pracy naukowej poświęconej temu zagadnieniu.

Kończąc kierunek rzeźby na Wydziale Sztuk Pięknych UMK (2011), a jednocześnie będąc studentką pierwszego roku studiów doktoranckich, podjęłam się próby opracowania twórczości rzeźbiarza Zygmunta Wujka (1938–2018), związanego z Koszalinem i Pomorzem Środkowym od 1965 roku.

Podobnie jak w przypadku wcześniej podejmowanego tematu, również i tym razem dostępne informacje miały charakter szczątkowy – poza wzmiankami w lokalnej prasie nie istniały żadne opracowania naukowe ani popularnonaukowe dotyczące artysty, który przez ponad pięćdziesiąt lat aktywnie działał na terenie Koszalina i okolic. Tymczasem tylko w samym Koszalinie znajduje się ponad sto jego realizacji – obejmujących nie tylko pomniki i tablice pamiątkowe, ale również medale i plakiety, przechowywanych m.in. w zbiorach Muzeum w Koszalinie, Muzeum Obrony Przeciwlotniczej im. Stanisława Paszkiewicza, a także w kolekcjach prywatnych.

Mając tylko rok na przygotowanie pracy magisterskiej, szybko zrozumiałam, że nie sposób w tym czasie opracować bogatego dorobku Zygmunta Wujka. Zdecydowałam się zatem na zawężenie zakresu badań, koncentrując się na kluczowym motywie jego twórczości – konstrukcjach megalitycznych. Fascynacja artysty tego rodzaju formami była szczególnie widoczna w jego realizacjach pomnikowych, dlatego uznałam, że właśnie poprzez ich analizę możliwe będzie uchwycenie istoty jego stylu.

Ważnym aspektem twórczości Zygmunta Wujka pozostaje również jej wymiar historyczny. Niemal wszystkie realizacje artysty upamiętniają wydarzenia o szczególnym znaczeniu dla dziejów Polski oraz regionu Pomorza Środkowego. W tym drugim kontekście wymienić można m.in. pomniki wzniesione wzdłuż tzw. Wału Pomorskiego – w tym przykład w Kaliszu Pomorskim (obecnie już nieistniejący) oraz w Karsiborze. Linia ta stanowiła system niemieckich umocnień wznoszonych od 1932 roku i rozbudowywanych aż do 1945 roku, zlokalizowanych wzdłuż ówczesnej wschodniej granicy III Rzeszy, na terenie dzisiejszego Pojezierza Zachodniopomorskiego.

Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że dzięki takim twórcom – dosłownie utrwalającym przeszłość w formie trwałych znaków pamięci – możliwe jest nie tylko jej dokumentowanie, lecz także popularyzacja trudnych i nierzadko bolesnych tematów historycznych, zwłaszcza wśród młodszych odbiorców.

W 2013 roku ukazała się moja dysertacja pt. *Megality Zygmunta Wujka* (wyd. Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela), będąca pierwszą monografią poświęconą twórczości tego artysty. W tym samym czasie podjęłam się również redakcji katalogu do jego wystawy habilitacyjnej pt. *Obiekty pamięci Pomorza Środkowego*, zorganizowanej w bunkrach atomowych w Podborsku, a także przygotowałam recenzję tej ekspozycji.

Od momentu opublikowania pierwszej pracy naukowej konsekwentnie dbam o to, aby wszystkie moje monografie podlegały recenzji i wciąż aktywnie zabiegam o ich rzetelną ocenę merytoryczną.

Rok później, w 2014 roku, ukończyłam studia doktoranckie, składając rozprawę pt. *„Et in funere perennitas”*. *Nowożytnie epitafia drewniane na Pomorzu Środkowym*.

Dysertacja stanowi pierwszą wszechstronną analizę nowożytnych epitafiów drewnianych zachowanych na obszarze Pomorza Środkowego, rozumianego w pracy jako region odpowiadający w przybliżeniu granicom dawnego województwa koszalińskiego. Badaniem objęto zabytki powstałe od XVI do XVIII wieku, przede wszystkim związane ze środowiskiem protestanckiej szlachty pomorskiej. Celem pracy było wyodrębnienie i skatalogowanie zachowanych epitafiów, określenie ich typologii, formy, stanu zachowania oraz wartości artystycznej, a także ukazanie ich na tle innych ośrodków sztuki sepulkralnej, zwłaszcza Gdańska i Wrocławia. Szczególną uwagę poświęcono epitafiom rodu von Podewils z Krągu i Ostrowca, należącym do najwybitniejszych realizacji snycerskich w regionie.

Podstawę źródłową badań stanowiły materiały archiwalne z Archiwum Państwowego w Szczecinie i Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, przedwojenna dokumentacja fotograficzna i rysunkowa oraz literatura przedmiotu. Przeprowadzona analiza wykazała, że sztuka epitafijna Pomorza Środkowego jest zjawiskiem różnorodnym i dotąd niedostatecznie rozpoznanym, łączącym lokalne tradycje rzemieślnicze z zewnętrznymi oddziaływaniami artystycznymi. Wskazano zarazem najważniejsze trudności badawcze: rozproszenie materiału zabytkowego, brak pełnych inwentarzy, znaczne straty wojenne i powojenne oraz niekiedy daleko idące ingerencje konserwatorskie.

Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora część moich badań nad nowożytnymi epitafiami została opublikowana w formie rozdziałów w monografiach naukowych.

Pierwszy tekst pt. *Epitafia rodu von Podewils w Krągu* ukazał się w publikacji pokonferencyjnej: *Materiały IX Konferencji Studentów i Młodych Pracowników Nauki Wydziału Mechanicznego oraz V Ogólnopolskiej Konferencji Studenckich Kół Naukowych Uczelni Technicznych Politechniki Koszalińskiej*, red. M. Fligiel, L. Kukiełka, Koszalin 2012, s. 75-84.

W tym samym roku, kilka miesięcy przed wersją drukowaną, w formie elektronicznej opublikowano artykuł pt. *Potępienie pamięci w nowożytnych epitafiach Pomorza Środkowego*, dostępny na stronie: <http://opposite.uni.wroc.pl/2012/gut.htm> (dostęp: 10.07.2014 r.).

Oba teksty były efektem wcześniejszego udziału w dwóch konferencjach naukowych w 2012 roku – ogólnopolskiej w Koszalinie oraz międzynarodowej we Wrocławiu. Rezultatem tej drugiej był rozdział w języku angielskim pt.: *The Condemnation of Memory in the Modern Epitaphs of Central Pomerania*, opublikowany w tomie: *Politics of erasure. From “damnatio memoriae” to alluring void*, red. A. Markowska, Wrocław 2014, s. 25-34.

Praca w Muzeum w Koszalinie a zarazem badania dotyczące współczesnych twórców z terenu Pomorza Środkowego

W 2015 roku rozpoczęłam pracę w Muzeum w Koszalinie, obejmując stanowisko Głównego Inwentaryzatora Zbiorów. W tym samym roku ukazała się drukiem moja rozprawa doktorska pt. *„Et in funere perennitas”. Nowożytnie epitafia drewniane na Pomorzu Środkowym*, opublikowana nakładem Muzeum. Publikacja ta została wyróżniona w Konkursie „Zachodniopomorskie Wydarzenie Muzealne Roku 2015”, organizowanym przez Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Oddział Zachodniopomorski w Szczecinie.

Kontynuowałam publikację tekstów poświęconych epitafiom Pomorza Środkowego, rozszerzając zakres badań także o obiekty kamienne oraz pogłębiając wiedzę na temat wcześniej już rozpoznanych zabytków. Równocześnie podjęłam decyzję o przygotowaniu drugiej publikacji poświęconej twórczości Zygmunta Wujka, gdyż wcześniejsze opracowanie – ograniczone wyłącznie do zagadnienia megalitów – pozostawiło we mnie poczucie niedosytu oraz potrzebę ujęcia dorobku artysty w szerszym kontekście.

Jeśli pojawiała się tylko możliwość wygłoszenia prelekcji na temat twórczości Zygmunta Wujka przy okazji różnych wydarzeń w Koszalinie, brałam w nich czynny udział. Jednym z takich wydarzeń było wystąpienie pt. *Pomniki i miejsca pamięci w twórczości Zygmunta Wujka – wybrane realizacje*, towarzyszące wystawie artysty zatytułowanej *Miejsca pamięci narodowej* organizowanej przez Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie – Delegaturę w Koszalinie oraz Muzeum w Koszalinie (2016). Następnie treść tego wystąpienia ukazała się drukiem pod tym samym tytułem w „Roczniku Koszalińskim”, nr 43, red. B. Polak, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Koszalin 2016, s. 41-50.

Kontynuacja badań nad twórcami Pomorza Środkowego połączona z dydaktyką akademicką na Politechnice Koszalińskiej

W 2017 roku rozpoczęłam pracę na Wydziale Wzornictwa (obecnie: Wydziale Architektury i Wzornictwa) Politechniki Koszalińskiej, gdzie kontynuowałam badania nad twórczością Zygmunta Wujka, rozwijając wcześniej zapoczątkowane kierunki analizy i dokumentacji jego dorobku.

Publikację monografii artysty poprzedziły rozdziały w pracach zbiorowych, w których mogłam przedstawić choć fragment jego twórczości. Wśród nich warto wymienić tekst *Pomniki obozu Stalag Luft IV Gross Tychow w twórczości Zygmunta Wujka*, opublikowany w tomie *Obóz dla jeńców alianckich Stalag Luft IV w Tychowie (1944–1945)*, red. P. Michalak, M. Polak, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2018, s. 81–100 oraz *Ludzie i wydarzenia okresu walk o niepodległość Polski w twórczości Zygmunta Wujka*, „Rocznik Koszaliński”, nr 46, red. J. Chojecka i in., Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Koszalin 2019, s. 73-87.

Równolegle starałam się popularyzować wiedzę o artyście, uczestnicząc w konferencjach naukowych poświęconych tematyce zbieżnej z moimi badaniami, m.in. w Toruniu i Lublinie, czego rezultatem były kolejne publikacje:

– *Topos śmierci w pomnikach jeńców autorstwa Zygmunta Wujka (1938–2018)*, [w:] *Motyw śmierci w dziełach kultury – ujęcie literaturoznawcze i kulturoznawcze*, t. 1, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin 2021, s. 87–106;

– *Megalityczna twórczość Zygmunta Wujka (1938–2018)*, [w:] *Wokół zagadnień warsztatu artysty: malarza, rzeźbiarza, architekta...*, t. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021, s. 323–339.

Udział w tego typu spotkaniach naukowych każdorazowo skłaniał mnie do pogłębionej refleksji nad twórczością artysty, poszukiwania nowych kontekstów interpretacyjnych lub wydobywania ich z bogatego i zróżnicowanego dorobku rzeźbiarskiego.

Mam pełną świadomość, że podejmując badania nad twórcami związanymi z Pomorzem Środkowym, należy w pierwszej kolejności popularyzować wiedzę o nich wśród mieszkańców tego regionu. To naturalne, że tematy lokalne są im najbliższe – zarówno emocjonalnie, jak i tożsamościowo. Jednocześnie warto podkreślić, że podczas wszystkich moich wystąpień dotyczących twórczości Zygmunta Wujka, niezależnie od miejsca ich prezentacji, nigdy nie spotkałam się z próbą umniejszania wartości artystycznej jego dorobku. Wręcz przeciwnie – odbiorcy wielokrotnie wyrażali autentyczne zainteresowanie i zdziwienie faktem, że jego twórczość, pomimo swojej skali i oryginalności, nie doczekała się dotąd szerszego opracowania. Zaskoczenie budził także fakt, że poważniejsze badania rozpoczęły się dopiero w momencie, gdy artysta miał za sobą ponad pięćdziesięcioletnią karierę twórczą i przekroczył siedemdziesiąty rok życia.

Zygmunt Wujek zmarł w 2018 roku, a niektóre opracowania poświęcone jego dorobkowi ukazały się już po jego śmierci. Podobnie druga monografia, która ostatecznie została opublikowana rok później, w 2019 roku, pt. *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy* (Archiwum Państwowe w Koszalinie, Koszalin 2019).

Za tę publikację otrzymałam **nominację do tytułu** „Osobowość Roku 2020”, przyznawanego przez redakcję „Głosu Koszalińskiego” (Koszalin, 14 kwietnia 2021 r.), a następnie zajęłam **II miejsce** w wojewódzkim etapie plebiscytu „Osobowość Roku 2020” w kategorii „Nauka” (Szczecin, 15 lipca 2021 r.).

Tytuł monografii miał na celu podkreślenie wieloaspektowego charakteru działalności artystycznej Zygmunta Wujka. Był on nie tylko rzeźbiarzem, lecz także medalierem, malarzem, rysownikiem, animatorem życia kulturalnego i wykładowcą – a zarazem założycielem ówczesnego Instytutu Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej.

Z dzisiejszej perspektywy uważam, że był to przede wszystkim artysta niezwykle pracowity i konsekwentny, co znajduje odzwierciedlenie w imponującym dorobku twórczym –

obejmującym realizację nie tylko w Koszalinie, lecz również w wielu innych miejscach regionu i kraju. Potrafił tworzyć w różnych epokach i warunkach ustrojowych, pozostając wierny swojej wizji artystycznej. Wykształcony w duchu poznańskich tradycji – jako absolwent Państwowej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu (obecnie Akademia Sztuk Pięknych im. Magdaleny Abakanowicz) – należał do pokolenia, którego doświadczenie wojny oraz jej następstw na trwałe wpłynęło na sposób myślenia o świecie i na charakter twórczości.

Jednym z najbardziej wyrazistych przykładów takiego podejścia była jego wystawa habilitacyjna z 2013 roku pt. *Obiekty Pamięci Pomorza Środkowego*, zorganizowana w przestrzeni poradzieckich bunkrów atomowych w Podboresku koło Białogardu. Prezentowane tam instalacje – ciężkie, surowe w formie, o silnym ładunku symbolicznym – nosiły tytuły takie jak *Koniolud*, *Pramatka*, *Luft IV*. Dzieła te w niezwykle sugestywny sposób ukazywały główny motyw jego twórczości: zagadnienie pamięci – zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej, historycznej.

Tego rodzaju refleksje nie rodzą się natychmiast – wymagają czasu, dystansu i spojrzenia na dorobek artysty z szerszej perspektywy. Dlatego tak istotną rolę pełnią monografie artystów: pozwalają nie tylko na dokumentację i analizę ich twórczości, lecz także na późniejsze wydobywanie jej głębszych sensów i znaczenia w kontekście zarówno lokalnym, jak i ponadregionalnym.

W książce poświęconej Wujkowi zamieściłam obszerny materiał fotograficzny, obejmujący również zdjęcia dokumentujące jego niezwykle oryginalny dom, który jednocześnie pełnił funkcję pracowni. Fotografie te, mające dziś już charakter archiwalny, stanowią jedyne źródło wiedzy o tej unikatowej przestrzeni twórczej. Niestety, nie udało się zachować tego miejsca ani przekształcić go w przestrzeń pamięci, która mogłaby służyć przyszłym pokoleniom jako świadectwo życia i pracy artysty. Szczególnie godne podkreślenia jest to, że dom ten – zarówno w swojej strukturze, jak i w detalach – opowiadał historię innych miejsc Koszalina i okolic. Wujek często wkomponowywał w jego bryłę elementy pochodzące z rozbiórek lokalnych budynków, niekiedy o wartości historycznej – m.in. drzwi, okna, klamki czy fragmenty stolarki – niekiedy nadając im nowe znaczenie i funkcję.

Przystępując do opracowania drugiej monografii poświęconej Zygmuntowi Wujkowi, dysponowałam już znacznie szerszą wiedzą na temat twórców działających na terenie Pomorza Środkowego. Region ten nie obfituje w artystów tej klasy – nie funkcjonuje tu żaden ośrodek rzeźbiarski, a działalność w zakresie rzeźby ma charakter raczej jednostkowy i rozproszony. W związku z tym naturalnym kierunkiem kontynuacji moich badań stało się rozpoczęcie pracy nad twórczością czynnego zawodowo Romualda Wiśniewskiego.

Można od razu stwierdzić, że sytuacja tego artysty była niemal identyczna jak w przypadku Zygmunta Wujka. Poza wzmiankami w lokalnej prasie, informującymi właściwie jedynie o pojawieniu się nowego pomnika lub tablicy – tym razem w przestrzeni Kołobrzegu, z którym artysta jest silniej związany – nie istniały żadne inne opracowania, ani naukowe, ani popularnonaukowe.

Rozpoczęłam badania nad jego twórczością, a pierwszym efektem tych prac był artykuł pt. **Artysta rzeźbiarz Romuald Wiśniewski. Zarys problematyki**, „Nasze Pomorze”, nr 24, red. Tomasz Siemiński i in., wyd. Muzeum Zchodniokaszubskie w Bytowie, Bytów 2023, s. 25-40.

Już wtedy wiedziałam, że po raz drugi w swojej karierze naukowej stanęłam przed zadaniem opracowania dorobku rzeźbiarskiego – tym razem ponad trzydziestoletniego – który jednak stawia przede mną nieco inne wyzwania badawcze i wymaga zupełnie innego podejścia. Romuald Wiśniewski odlewa swoje prace w brązie. Dysponuje profesjonalnie wyposażoną pracownią i odlewnią, w której realizuje zarówno zamówienia publiczne, jak i tzw. rzeźbę osobistą, kameralną, która najlepiej go identyfikuje jako artystę.

Wszystko to wymusiło na mnie świeże spojrzenie na temat i wykluczyło możliwość potraktowania tej twórczości w sposób analogiczny do dorobku Zygmunta Wujka. U Wiśniewskiego również pojawiają się realizacje o tematyce historycznej, jednak nie stanowią one głównej osi jego pracy ani podstawy jego tożsamości twórczej. To artysta młodszego pokolenia, który – jak sam podkreśla – nie odczuwa potrzeby wnikania się w zagadnienia martyrologiczne. Inspiracji poszukuje w sztuce antyku, a tym, co nieustannie go zachwyca, są umysł człowieka i ludzkie ciało. Jest kontynuatorem wielowiekowych tradycji odlewania w brązie i przede wszystkim twórcą realistycznych postaci, z wyraźnym zamiłowaniem do aktów kobiecych.

W tym miejscu należy wspomnieć, że od początku pracy nad twórczością artysty, tj. od 2021 roku do chwili obecnej (2026), byłam kierownikiem i głównym wykonawcą czterech projektów badawczych dotyczących rzeźby na Pomorzu Środkowym po 1945 roku, realizowanych na Politechnice Koszalińskiej (uwzględnionych w wykazie osiągnięć naukowych). Umożliwiło mi to odbycie licznych podróży do Kamicy pod Kołobrzegiem, gdzie na co dzień mieszka artysta, ale także sporządzenie dokumentacji fotograficznej jego prac w terenie.

W tym czasie moją uwagę badawczą przykuł także inny artysta z regionu – Wiesław Adamski (1947-2017), który mieszkał i tworzył w Szczecinku, a którego twórczość również pozostaje jedną z „białych plam” Pomorza Środkowego. Przez pewien czas ci trzej artyści tworzyli swoje dzieła na tym obszarze, często dla sąsiednich miast. Bardzo dobrze się znali i rywalizowali ze sobą o zlecenia w regionie. To skłoniło mnie do podjęcia próby opisanie ich wspólnie, czego efektem były dwa artykuły:

– **Twórcy koszalińskich pomników: Zygmunt Wujek, Wiesław Adamski, Romuald Wiśniewski**, „Rocznik Koszaliński”, nr 51, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Koszalin 2023, s. 23-36;

– **Współczesna rzeźba pomnikowa – prace artystów z regionu Pomorza Środkowego: Wiesław Adamski, Zygmunt Wujek, Romuald Wiśniewski**, [w:] *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*, Politechnika Koszalińska, red. A. Gut-Czerwonka, K. Wasilewski, Koszalin 2024, s. 39-56.

W pierwszym z nich przedstawiłam przykłady ich twórczości w Koszalinie, natomiast w drugim – zdecydowanie szerszy zakres ich działalności.

Drugie opracowanie było również częściowo wynikiem udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*, organizowanej przez Politechnikę Koszalińską (2023). Następnie jednak powróciłam do opracowywania w pierwszej kolejności twórczości Romualda Wiśniewskiego.

W moich działaniach naukowych wątek tych trzech twórców powraca co jakiś czas, o czym świadczy mój najnowszy udział w Międzynarodowej Konferencji *Stosunek do miejsc pamięci II wojny światowej*, zorganizowanej przez Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych (MOBI) Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Akademię Kulice, podczas której wygłosiłam referat pt. *Pamięć II wojny światowej w rzeźbie artystów Pomorza Środkowego* (2025).

W **2023** roku otrzymałam ważną dla mnie nagrodę „**Lider Nauki**” za wkład w rozwój wiedzy w zakresie dziedzictwa kulturowego Pomorza Środkowego, przyznaną przez Politechnikę Koszalińską.

W tym samym roku wzięłam udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Motyw kobiety – matki, bohaterki, opiekunki...*, organizowanej przez Fundację na rzecz Promocji Nauki i Rozwoju TYGIEL (Lublin). Jej interesująca tematyka stworzyła idealną okazję do zaprezentowania referatu pt. *Motyw kobiety w twórczości Romualda Wiśniewskiego*, który rok później ukazał się jako rozdział w monografii naukowej: ***Kobieta w twórczości Romualda Wiśniewskiego***, [w:] *Kobieta i wędrówka jako wątki literackie, kulturowe i artystyczne – studium interdyscyplinarne*, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin 2024, s. 117-130.

Jak podkreślono w abstrakcie opracowania, motyw kobiety jest jednym z najpopularniejszych tematów inspirujących artystów wszystkich epok – także Romualda Wiśniewskiego. Na przestrzeni wieków akt kobiecy ewoluował, a wraz z nim zmieniał się jego ładunek emocjonalny. Naga postać kobieca mówi nam nie tylko o kobiecie, ale także o artyście.

Artykuł opisuje ewolucję podejścia Wiśniewskiego: od realistycznych aktów kobiecych, przez formy zgeometryzowane, aż po przedstawienia fragmentów kobiecego ciała – często z przymrużeniem oka i poczuciem humoru.

Analiza tego tematu stała się również punktem wyjścia do szerszych badań nad jednym z najważniejszych obszarów twórczości Romualda Wiśniewskiego, jakim jest rzeźba kameralna.

Inny charakter miał artykuł pt. ***Kołobrzaska twórczość Romualda Wiśniewskiego***, „Rocznik Kołobrzegi”, red. E. Stępień, Kołobrzeg 2024, s. 145-164, który koncentrował się na działalności artysty w tym mieście. Z czasem zagadnienie to zostało poszerzone o kolejne realizacje, w tym także o małe formy rzeźbiarskie, takie jak statuetki tworzone specjalnie dla Kołobrzegu.

Równolegle, wraz z Pawłem Michalakiem, opracowałam monografię pt. ***Marszałek stanął w Koszalinie. Historia budowy pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego***, Stowarzyszenie im.

Marszałka Józefa Piłsudskiego w Koszalinie, Koszalin 2024. Udział w tym projekcie był w pełni uzasadniony, ponieważ autorem upamiętnienia jest Romuald Wiśniewski. Pomnik powstał w 2003 roku i był pierwszą realizacją, która zaznaczyła jego obecność w regionie.

Warto dodać, że oprócz *Płonących Ptaków* w Koszalinie autorstwa Władysława Hasióra, jest to największy monument na tym obszarze, mierzący prawie 5 metrów wysokości. Książka ukazuje zarówno proces twórczy, jak i kontekst historyczno-społeczny tej realizacji.

Ostatnim wystąpieniem – przed ukazaniem się monografii o artyście – była ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Wokół zagadnień warsztatu artysty: malarza, rzeźbiarza, architekta.../ On the topic of the artist's workshop: painter, sculptor, architect... IV*, organizowana przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Katedrę Historii Sztuki XX wieku w Europie Środkowej oraz Katedrę Historii Sztuki i Kultury Wydziału Sztuk Pięknych (2025). Zaprezentowałam tam referat pt. ***Sztuka odlewania w brązie. Warsztat artysty rzeźbiarza Romualda Wiśniewskiego*** (publikacja w przygotowaniu).

Była to jak dotąd najbardziej techniczna, lecz nie mniej istotna odsłona prezentacji twórczości tego artysty. Wystąpienie, oprócz przedstawienia sylwetki Romualda Wiśniewskiego, koncentrowało się wokół sztuki odlewania w brązie, odsłaniając tajniki warsztatu rzeźbiarza. W XXI wieku, w czasach fascynacji nowymi mediami, sztuką konceptualną i performance, on wciąż tworzy prace odlane metodą traconego wosku, nawiązując do wielowiekowej tradycji. To artysta, który – podobnie, jak dawni mistrzowie – potrafi stworzyć wizję od podstaw, uformować obiekt i samodzielnie go odlać. Cały proces twórczy zamyka się w jego rękach. Dorobek artysty, obejmujący rzeźby pomnikowe, prace plenerowe, płaskorzeźby oraz małe formy rzeźbiarskie, ukazuje jego zmagania z formą rzeźby, możliwościami technologicznymi i walorami estetycznymi, jakie oferuje brąz.

Cel naukowy monografii pt. ***Romuald Wiśniewski. Rzeźbiarz z Pomorza Środkowego***, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2026 oraz wyniki badań wraz z omówieniem ich potencjalnego wykorzystania przedstawiłam w punkcie 4, podpunkt b.

Moja działalność naukowa obejmuje badania nad twórcami Pomorza Środkowego, dokumentowanie i analizę ich dorobku w kontekście lokalnym i ponadregionalnym. Pracując w kilku instytucjach (UMK, Muzeum w Koszalinie, Politechnika Koszalińska), zawsze łączyłam pracę naukową z popularyzacją dziedzictwa regionu, wnosząc istotny wkład w wiedzę o jego sztuce i kulturze.

Podsumowując. Moja działalność naukowa ma charakter pionierski i w znaczący sposób przyczynia się do rozwoju badań nad powojenną rzeźbą pomnikową oraz dziedzictwem artystycznym Pomorza Środkowego. W ciągu kilkunastu lat systematycznie wprowadzałam do krajowego obiegu naukowego twórczość artystów dotąd niemal nieobecnych w literaturze i nieopracowanych w badaniach historii sztuki – Zygmunta Wujka, Wiesława Adamskiego i Romualda Wiśniewskiego. Opracowane przeze mnie monografie i artykuły stanowią pierwsze

oraz jedyne naukowe ujęcia ich dorobku, dzięki czemu wypełniłam ważną lukę badawczą dotyczącą sztuki regionu po 1945 roku.

Istotny wkład w rozwój dyscypliny ma również tworzona przeze mnie systematyczna dokumentacja artystyczna – fotograficzna, archiwalna i opisowa – która w wielu przypadkach jest dziś jedynym źródłem wiedzy o nieistniejących już realizacjach oraz o pracowniach artystów. Moje prace pełnią więc funkcję zarówno naukową, jak i ochronną wobec dziedzictwa Pomorza Środkowego.

Istotnym elementem mojego wkładu badawczego jest zastosowanie podejścia interdyscyplinarnego, łączącego metodologię historii sztuki, studia nad pamięcią zbiorową, analizę warsztatu artysty oraz badania regionalne. Dzięki temu możliwe jest ukazanie rzeźby pomnikowej nie tylko jako obiektu estetycznego, lecz także jako nośnika pamięci historycznej, narzędzia polityki pamięci oraz ważnego elementu tożsamości regionalnej.

Od 2021 roku kieruję projektami badawczymi poświęconymi rzeźbie powojennej Pomorza Środkowego, realizowanymi na Politechnice Koszalińskiej. Umożliwiło mi to przeprowadzenie szeroko zakrojonych badań terenowych, obejmujących dokumentację kilkudziesięciu obiektów oraz rozmowy z artystami lub członkami ich rodzin. Rezultaty tych projektów są konsekwentnie upowszechniane w publikacjach oraz podczas konferencji ogólnopolskich i międzynarodowych.

Moje badania mają charakter trwałego wkładu w dyscyplinę, ponieważ:

- wprowadzają do literatury naukowej twórców dotąd nieopracowanych;
- poszerzają wiedzę o sztuce powojennej, zwłaszcza o rzeźbie pomnikowej i miejscach pamięci;
- dokumentują zanikające dziedzictwo artystyczne regionu;
- otwierają nowe kierunki interpretacyjne w badaniach nad sztuką publiczną i jej funkcją w kształtowaniu pamięci zbiorowej.

Jest to wkład o tyle istotny, że obejmuje obszar dotychczas marginalizowany w badaniach, a zarazem kluczowy dla historii sztuki, kultury pamięci i tożsamości regionalnej. Wypełniam w ten sposób rolę zarówno badaczki, jak i rzeczniczki ochrony dziedzictwa kulturowego Pomorza Środkowego. Ponadto realizuję te działania jako badaczka w pełni samodzielna – samodzielnie formułuję problemy badawcze, opracowuję koncepcje projektów, prowadzę kwerendy archiwalne i terenowe, przygotowuję dokumentację oraz opracowania naukowe. Moja praca obejmuje cały proces badawczy: od identyfikacji luk w wiedzy, przez analizę materiału, aż po publikację wyników i ich upowszechnianie. Samodzielność ta stanowi ważny element mojego wkładu w rozwój badań nad dziedzictwem artystycznym Pomorza Środkowego.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Wykłady, seminaria, ćwiczenia i zajęcia terenowe:

Początek mojej działalności dydaktycznej przypada na okres studiów doktoranckich (2010-2014), kiedy współprowadziłam seminarium licencjackie oraz ćwiczenia inwentaryzacyjne we Wrocławiu, na Warmii i Mazurach, realizowane na kierunku historia sztuki przy Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Od 2017 roku, kiedy podjęłam pracę na Politechnice Koszalińskiej jako adiunkt w Instytucie Wzornictwa (obecnie Wydział Architektury i Wzornictwa, WAiW), prowadzę zajęcia z historii sztuki i kultury na studiach stacjonarnych. Kurs trwa cztery semestry, a jego autorski program obejmuje zagadnienia od sztuki prehistorycznej po wiek XX, z uwzględnieniem także współczesnych zjawisk artystycznych.

Od roku akademickiego 2019/2020 prowadzę również zajęcia na Wydziale Nauk Ekonomicznych (WNE), na kierunku turystyka i rekreacja (studia I stopnia), obejmujące wykłady, ćwiczenia oraz zajęcia terenowe z przedmiotu historia architektury i sztuki.

W pierwszych latach pracy prowadziłam także inne przedmioty, m.in.: zajęcia z rzeźby (1 semestr), teorii sztuki współczesnej (2 semestry), percepcji w sztuce projektowej (2 semestry) oraz seminaria dyplomowe i magisterskie. Seminaria koncentrowały się głównie na metodologii pisania prac naukowych, a opiekunami merytorycznymi i recenzentami studentów byli wykładowcy z wykształceniem projektowym. Wszystkie te zajęcia wymagały ode mnie przygotowania autorskich programów.

Z czasem pojawiły się także godziny dydaktyczne na innych kierunkach, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Obecnie prowadzę wykłady z historii architektury i sztuki na kierunkach finanse i rachunkowość oraz logistyka (WNE), a także kurs z historii grafiki, obejmujący cztery semestry.

W ramach zajęć staram się przybliżyć studentom także wyniki swoich badań, związanych z miejscem, w którym mieszkam i pracuję. Na kierunku turystyka i rekreacja prowadzę „naukowe spacer” pt. *Śladami pomników Koszalina*, podczas których uczestnicy mają okazję poznać dzieła i ich twórców — przede wszystkim Zygmunta Wujka i Romualda Wiśniewskiego.

Działalność promocyjna i organizacyjna na rzecz uczelni:

- 2024–2028 – członkostwo w Komisji Wydawniczej Politechniki Koszalińskiej.
- Od 2024 – funkcja koordynatorki ds. współpracy ze szkołami na Wydziale Architektury i Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej.

- 2023 – członkostwo w Komitecie organizacyjnym Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*, Politechnika Koszalińska.
- 2019 – udział w wystawie wydziałowej *Przestrzeń Otwarta*; prezentacja pracy ceramicznej *Multiplikacja*.
- 2017 – aranżacja wystawy biżuterii w formie planszowej w Delegaturze Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Koszalinie.
- 2017 – udział w pracach wydziałowej komisji rekrutacyjnej.
- 2017 – udział w targach edukacyjnych EDU DAY w Słupsku w ramach promocji Instytutu Wzornictwa.
- 2017 – udział w Nocy Muzeów: prezentacja pracowni rzeźby, wystawa prac studentów, referat pt. *Pomniki Koszalina*.

Organizacja i popularyzacja nauki oraz sztuki (w odniesieniu do wskazanego osiągnięcia naukowego):

Promocje monografii:

- 2025 – promocja monografii *Marszałek stanął w Koszalinie. Historia budowy pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego*, Wydział Humanistyczny Politechniki Koszalińskiej.
- 2020 – promocja monografii *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy*, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela; udział w panelu dyskusyjnym poświęconym pamięci Zygmunta Wujka; współorganizacja wydarzeń towarzyszących: wystawa biograficzna oraz ekspozycja portretów artysty.
- 2013 – promocja monografii *Megalithy Zygmunta Wujka*, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela; spotkanie autorskie z udziałem artysty.

Udział w konferencjach międzynarodowych:

- 2025 – *Pamięć II wojny światowej w rzeźbie artystów Pomorza Środkowego*, konferencja *Stosunek do miejsc pamięci II wojny światowej*, Kulice, Uniwersytet Szczeciński.

Udział w konferencjach krajowych:

- 2025 – *Sztuka odlewania w brązie. Warsztat artysty rzeźbiarza Romualda Wiśniewskiego*, konferencja *Wokół zagadnień warsztatu artysty: malarza, rzeźbiarza, architekta... / On the topic of the artist's workshop: painter, sculptor, architect... IV*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- 2023 – *Motyw kobiety w twórczości Romualda Wiśniewskiego*, konferencja *Motyw kobiety – matki, bohaterki, opiekunki...*, Fundacja TYGIEL, Lublin, online.
- 2023 – *Współczesna rzeźba pomnikowa – prace artystów z regionu Pomorza Środkowego: Wiesław Adamski, Zygmunt Wujek, Romuald Wiśniewski*, konferencja

Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego, Politechnika Koszalińska.

- 2021 – *Topos śmierci w pomnikach jeńców autorstwa Zygmunta Wujka (1938–2018)*, konferencja *Topos śmierci w literaturze, kulturze i sztuce*, Fundacja TYGIEL, Lublin, online.
- 2019 – *Megalityczna twórczość Zygmunta Wujka (1938–2018)*, konferencja *Wokół zagadnień warsztatu artysty: malarza, rzeźbiarza, architekta... / On the topic of the artist's workshop: painter, sculptor, architect... II*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Prelekcje, odczyty i wystąpienia popularyzatorskie:

- 2026 – Rozmowa wokół publikacji *Romuald Wiśniewski. Rzeźbiarz z Pomorza Środkowego* z udziałem artysty, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu.
- 2024 – *Kołobrzeska twórczość Romualda Wiśniewskiego*, referat podczas promocji „Rocznika Kołobrzeskiego”, T. II, 2024, Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu.
- 2023 – *Współczesne pomniki Koszalina i okolic – na przykładzie wybranych prac artystów z regionu*, referat podczas XXII Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki na Politechnice Koszalińskiej.
- 2023 – *Twórcy koszalińskich pomników: Zygmunt Wujek, Wiesław Adamski, Romuald Wiśniewski*, referat podczas promocji „Rocznika Koszalińskiego” nr 51/2023, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela.
- 2020 – Promocja publikacji *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy*, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela.
- 2019 – *Ludzie i wydarzenia okresu walk o niepodległość Polski w twórczości Zygmunta Wujka*, referat podczas promocji „Rocznika Koszalińskiego” nr 46/2018, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela.
- 2018 – *Czyn niepodległościowy w twórczości Zygmunta Wujka*, referat towarzyszący obchodom Święta Niepodległości, Archiwum Państwowe w Koszalinie.
- 2018 – *W drodze do sukcesu*, rozmowa/wywiad z artystą Zygmuntem Wujkiem, II Kongres Kultury, Koszalin, Centrum Kultury 105 w Koszalinie.
- 2016 – *Pomniki i miejsca pamięci w twórczości Zygmunta Wujka – wybrane realizacje*, prelekcja towarzysząca wystawie Miejsca pamięci narodowej, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie.
- 2013 – *Twórczość Zygmunta Wujka*, odczyt towarzyszący wystawie jubileuszowej artysty *Dokąd idziesz?* Muzeum w Koszalinie.
- 2013 – Rozmowa wokół publikacji *Megality Zygmunta Wujka* z udziałem artysty, Biblioteka Koszalińska im. Joachima Lelewela.

Publikacje popularnonaukowe i teksty upowszechniające wiedzę:

- 2019 – *Wspomnienie o Zygmuncie Wujku*, „Miasto Plus”, nr 1–2/2019.

- 2017 – *Zygmunt Wujek – portret artysty w kontekście jubileuszu twórczego*, „Almanach Kultury Koszalińskiej”, Koszalin 2017.

Członkostwo w organizacjach i towarzystwach naukowych:

- Członkostwo w Stowarzyszeniu Historyków Sztuki, Oddział Toruński.

Współpraca z mediami, instytucjami i środowiskiem lokalnym:

- Informowanie lokalnych mediów i prasy o publikacjach oraz wydarzeniach związanych z prowadzonymi badaniami.
- Udzielanie wywiadów popularyzujących badania nad sztuką Pomorza Środkowego.
- Współpraca z instytucjami kultury, archiwami, bibliotekami, uczelnią oraz stowarzyszeniami lokalnymi przy organizacji spotkań autorskich, paneli dyskusyjnych, wystaw i promocji książek.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Szkolenia i studia uzupełniające warsztat naukowy:

- 2025 – udział w szkoleniu pt. *Od przypisów po formatowanie – zagadnienia edytorskie i testy antyplagiatowe artykułu naukowego wspierane narzędziami*. Organizator: Fundacja na rzecz Promocji Nauki i Rozwoju TYGIEL. Zakres: wykorzystanie narzędzi wspierających pracę edytorską, przygotowanie artykułu naukowego oraz zagadnienia związane z testami antyplagiatowymi i zastosowaniem narzędzi AI w pracy naukowej.
- 2022–2023 – ukończenie studiów podyplomowych Ochrona dziedzictwa kulturowego: muzea, turystyka, edukacja. Jednostka: Wydział Nauk Historycznych Uniwersytetu Gdańskiego. Zakres: ochrona dziedzictwa kulturowego, muzealnictwo, turystyka kulturowa i edukacja.
- 2015 – ukończenie szkolenia pt. *Badania proveniencyjne dzieł sztuki*. Organizator: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów w Warszawie.